

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

II. Vnde protestantium nomen ortum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

stratum vrbium per probos viros ad id constitu-
tos, debere informari de controversiarum in Re-
ligione statu. Cæsar vero auditis Norimbergæ
decretis caprotinus abrogauit 15. Iulij Brugis in
Hispania datis ad Principes literis, vetuitque Spi-
ræ indictum conuentum celebrari. Hoc tempus
fuit in quo Rusticorum seditio per Germaniam
spiritu Lutheri concitata exorients ad 300. fere
millia hominum in sequentem annum absumpsit,
nuptias celebrante Luthero Monacho cum Mo-
niali. Celebrata sunt post eam Tempestatem Co-
mitia Spiræ Anno 1525. 1. Maij, vbi de VVorma-
riensis Decreti executione litigatum fuit. Rursus
Anno 1528. vbi Decretum factum auctoritate Fer-
dinandi Regis, Vicarij Imperatoris, vt Decretum
VVormatiense Cæsaris, vbi seruatum esset, porro
seruaretur. & alia quædam, contra quæ Saxo Ele-
ctor & Landgrauus Protestati, in Aprili, *Protestan-*
tium, nomini initium dederunt, post quod tempus
in Germania magis magisque iudicia & volunta-
ries sunt, divulgæ. (f) Omitto cætera, vt pote præ-
dictæ radices germina, & ad annos quibus publica
rebellio Principum apparuit pergo. Ea vero ita se
habet. Catholici Principes & Episcopi, quibus
constitutum erat intra veteris Ecclesiæ cancellos
sefe continere, quum animaduertent Lutherana
tam aperte quam clanculum multa contra se
indies moliri, ac Treuirensis in primis Archiepis-
copum contra leges & Constitutiones Imperij ar-
mis inuadiatque oppugnari, adeoque Lutherana-
nismum longè lateque propagari; Imperatori
rem omnem scripto exponunt, & non solum Ma-
iestatem ipsius proculcari, verum etiam merum
esse ne hæresis inualescens, totum tandem Impe-
rium opprimat, demonstrant. Quamuis autem Im-
perator tum abesset, & bellis in Gallia atque Italia
distineretur; statim tamen Legatos in Germaniam
misit, & scriptis ad plerosque Principes literis,
grauissimè omnes ad pacem est exhortatus. Inte-
rim in deterius omnia labebantur, augete m-
rum in modum Lutheranismò, & Catholicorum
numero decrefcente. Tum Lutherani *coire, fe-*
dera inire, protestari, iurare, se pro Euangelio, id est, pro
Lutheri opinionibus, mortem appetituros. Quin etiam
prima arma arripiunt, falso quodam iudicio & ru-
more pectentis, quem de federe in ipsorum exi-
tium; cto, maleuoli nonnulli & vani homines di-
vulgarant Anno 1529. Quo sane commento præ-
cipuas fere Imperij ciuitates ad idem fedus per-
traxerunt, Argentoratam scilicet, Norimbergam,

Constantiam, Vlmam, Magdeburgum, & alias, vi-
ginti quatuor numero: quarum exemplum de iude
multæ aliz quoque sequuntur sunt. Sed parum ab-
fuit quin fedus hoc in ipso sui ortu rescissum fuerit.
Quum enim eius causa Norimbergæ conuenif-
sent, vt sicut ante in protestatione, sic iam in reli-
gione quoque concordiam aliquam & vniõnem
inirent; statim ingens inter ipsos dissidium gliscen-
te cœpit, dum alius hanc, alius illam Confessionem
amplecti se dicit, nec vllus dissensionum exitus
apparet. Tandem prudentioribus hoc vnum com-
modissimum remedium visum est, *ne quidquam*
boni vel mali de Deo asferetur: Christi Corporis in Eu-
charistia presentiam qui velles, crederet; qui non vellet,
non crederet. Parum enim interesse credat quis hoc, vel
non, modo federe contra Ecclesiam & Imperatorem no-
men daret. Hæc Landgrauus fuit sententia, quam
tamen Saxoniz Dux euertit, effecitque vt Sacra-
mentarij ab eo federe tum fuerint exclusi.

II. Ab hac protestatione & confederatione, quæ
Spiræ primum nata Anno 1528. deinde Anno 1530.
Augustæ per Exhibitionem Confessionis edu-
cata, denique Smalcaldiz honeste vestita fu-
erat, nomen sortiti sunt Protestantes. In Spiren-
si quidem conuentu iidem quinque has litteras
V. D. M. I. Æ. id est *Verbum Domini manet in æ-*
ternum, Phrygio opere etiam pedisequorum &
Stabulariorum manicis in extas ostentabant. Pe-
tierant iidem à Ferdinando, vt publicas ipsis in
templis conciones habere liceret: quod cum ob-
tinere non potuissent, apertis ædiu vbi diuersa-
bantur foribus, magna hominum accurrente mul-
titudine, conciones habebant, quæ magnam par-
tem conuicijs & calumnijs omnium Ecclesiæ Or-
dinum consumebantur: dum interim etiam sexta
& septima ferijs verua strident, & gratum lurconi-
bus carnum nidorem culinæ spirant. Hoc ipso
tempore Lutherus librum suum de Hierosolymita-
næ vrbis excidio emisit.

Post multos passim habitos conuentus, prote-
stantes vt imperatori, quem iratum sibi non igno-
rabant, fucum facerent: (g) *magnificam ad eum de-*
cernunt legationem, & verbis humilitati & obsequijs
plenis petunt, vt quod ad religionem attinet, res integræ
relinqueretur, & vsque ad generale in Germania futu-
rum Concilium conscientia libertas sibi permetteretur.

Hanc

f. Pfenberg. fuisse prædicta in Vita Lutheri recen-
set ex AA. g. Natalis Comes lib. 1.

Hanc rem ad salutem animæ spectare: cuius rationem soli Deo qui eam creauit, omnes & singuli reddiduri sint. Horum Legatorum vnus Michael Cadenus ad facrum eunti Cæsari libellum potregerat, eleganter adornatum, quo summa doctrinæ Protestantium continebatur. (h) At Cæsari 12. Septemb. Placentiæ auditis post deliberationem multam 13. Octobris respondit, *vs qui noster moram hanc & dilationem edictum spectare, vs partes illi interea suas magis magisque confirmarent, omninoque voluit ut factum VVormatiæ superioribus annis decretum, seruarietur; eum vero qui librum illum attulerat, captiuum iussit detinere;* sed is clam conscenso equo euasit. Hanc repulsam passi Protestantes, alium rursus Conuentum indicunt, Smalcaldicæ ad finem Nouembris, Anno 1528. futurum ac mox Anno sequenti sub initium Ianuarij alium, (i) & de Lutheri causa ac religione defendenda, ac modis belligerendi deliberant, nec cessabat eos hortari Lutherus, *ut in commune fœdus coirent, & qua bello gerendo necessaria prepararent:* cuius Consilium non Principes modo, sed complures etiam Imperij vrbes amplexæ sunt, Argentinenisum exemplo, qui contra expressas Imperij leges, cum Tigurinjs, Bernaribus & Basileensibus fœdus contraxerunt. Vidisses tum Vulcanias officinas passim armis fabricandis cale-re, molerinas conficiendo puluere feruere, ex armentarijs machinis ad vsum instrui, omnia denique ad Lutheri votum ferri, qui iam diu nihil magis quam insignem aliquam stragem optarat.

III. Imperator sperans omnes hos motus præsentia sua se discussurum, indiētis Augustam comitijs in Annum 1530. ad 8. Aprilis Bononia, vbi à M. Clemente VII. V. Cal. mart. coronatus est, serius in Germaniam proficiscitur, (quo etiam nonnulli Protestantes Principes, hoc enim nomen sibi iam sumferant, venerunt.) Saxoniz Elector quamprimum domi de Cæsaris instructo cognouit, Torgam euocauit Lutherum, Melanchthonem, Pomeranum & Iustum Iosam admonuit, quid fieri vellet, (k) communi opera & studio centunculum consuerunt, & non multo post Saxo Torga, Coburgum & porro Augustam proficiscitur, cum Ioanne Friderico filio. Venerunt etiam eò Ernestus & Franciscus Duces Lunæburgici, & VVolfgangus Princeps Anhalinus. Saxonem aliquo vsque comitatus fuerat Lutherus: & ille quidem apud Cæsarem & Ferdinandum egerat, vt in vrbe aliqua Imperiali Luthero interim commorandi fieret fa-

cultas; verum nihil impetrare potuit, quod Cæsari, hoc ad existimationem suam pertinere arbitratus, proscriptiois contra eundem sententiam reuocare nolle. Nihilominus interim in Saxonis ditione Coburgi (l) (nescire se simulans quod omnes sciebant) commorari eum pariebatur. In quo quam perniciosè erratum fuerit res ipsa docuit. Sed & quæ tua hæc fuit timiditas, ô Lutherus, qui quum Apostolum & os Deitè iactares, in publico tamen apparere, atque elata fronte, etiam cum vitæ periculo, vt veri illi Apostoli, religionis tuæ veritatem defendere non es ausus? (m) Huic ergo timido Prophetæ Coburgi ruto subsistenti, Saxo Melanchthonem & alios quosdam vilioris monetæ Theologos succenturiavit: qui vnà cum reliquis omnibus qui ad Conuentum illum venerant eiusdem religionis Theologis communicata sententia, Confessionis quandam formulam adornarant Torgæ. Licet vero Saxo ad Lutherum omnia referret, vt is suo suffragio singula vel approbaret vel improbaret, (n) bonus tamen ille homo decretum suum interponere noluit, sed ad Saxonem 15. Maij, in hanc rescripsit sententiam: (o) *Legisse se Confessionem sed ad eam adiungere aut quidquam adimere non posse. Sed & corrigere eam non facile sibi futurum, vt qui tanta lenitate tractare ista nequaquam possent.* Articulo tamen decimo hæc verba ob Sacramentarios adiecit *Dammamus fœcus sentientes.* Multis vndique ad comitia confluentibus, vrbs intra paucos dies plena fuit concionatorum omnis generis, Lutheranorum, Zuinglianorum, Carolstadianorum &c. ad quorum, *veluti Nouorum Christianorum,* sermones audiendos, vt fieri solet in nouarum rerum occurſu, magna accurrebat hominum frequentia, quum interim circa eos, qui veterem religionem docebant, solitudo fere esset. Verum post Imperatoris aduentum edictum fuit vt vtriusque partis concionatores desisterent, donec de religione decidatur.

IV. Initio horum comitorum accidit quiddam notari dignum. Imperator sacrum aditurus Saxonem adesse iusserat, ac sibi præferre gladium

H h 2

(quod

h Vlenberg. in Vita Lutheri cap. 20. num. 5. i Vlenbergius Vit. Luth. cap. 20. n. 5. k Vlenberg. ibid. cap. 21. l Vlenberg. ibid. m Vid. Confess. Sneyſi, Anno 1555. n Vlenberg. Vita Luth. cap. 28. num. 1. o Hist. de Cœn. fol. 137. & Vlenberg. Vit. Luth. cap. 11. num. 1.